

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA VITAN c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 6901/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

16 octombrie 2007

DEFINITIVĂ

16/01/2008

Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Vitan c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

DI J. CASADEVALL,

DI G. BONELLO,

DI S. PAVLOVSKI,

DI L. GARLICKI,

DI J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 25 septembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 6901/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dna Eugenia Vitan („reclamantul”), la 25 decembrie 2002.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl Vanu Jereghi de la Comitetul Helsinki pentru Drepturile Omului din Republica Moldova, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamantul a pretins că, prin executarea întârziată a două hotărâri judecătorești pronunțată în favoarea sa, a fost încălcat dreptul său ca o instanță să hotărască asupra drepturilor sale cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. El s-a mai plâns în temeiul articolului 13 al Convenției de lipsa unui recurs efectiv în ceea ce privește pretențiile sale.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 7 octombrie 2003, o Cameră din cadrul acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu articolul 29 § 3 al Convenției, ea a decis să examineze fondul cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea, fondul cauzei și satisfacția echitabilă.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în anul 1956 și locuiește în Chișinău.

7. În iulie 1994, reclamantul a încheiat un contract cu ASITO (o companie de asigurări de naționalitate din Republica Moldova) potrivit căruia el a plătit o primă de asigurare în schimbul unei pensii viagere fixe în mărime de 500 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 122.55 dolari SUA (USD) în acea perioadă) suplimentar la pensia sa („pensia viageră”). El a început să primească pensia viageră în august 1996. În ianuarie 1999, ASITO a încetat să mai plătească pensia, invocând schimbarea ratei dobânzii Băncii Naționale a Moldovei.

8. La 4 martie 1999, reclamantul a intentat o acțiune judiciară împotriva companiei ASITO, cerând plata restanței la pensie existentă până la acea dată și obligarea companiei să execute contractul.

9. La 21 iunie 1999, Judecătoria sectorului Rîșcani a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat compania ASITO să-i plătească acestuia pensia restantă în mărime de MDL 3,421.50 (echivalentul a 282.32 euro (EUR) la acea dată). ASITO a depus apel la Tribunalul Chișinău, care l-a respins la 25 aprilie 2000. ASITO nu a contestat hotărârea judecătorească și aceasta a devenit irevocabilă și executorie.

10. La 29 mai 2000, reclamantul a depus o cerere la Judecătoria sectorului Rîșcani, solicitând executarea hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa. Judecătoria nu a răspuns, însă, abia la 17 mai 2002, a expediat titlul executoriu executorului judecătoresc.

11. Între timp, deoarece în hotărârea sa din 21 iunie 1999 Judecătoria sectorului Rîșcani a hotărât doar în ceea ce privește plata pensiei restante, la 24 noiembrie 2000, ea a pronunțat o hotărâre suplimentară în favoarea reclamantului prin care a obligat compania ASITO să execute contractul și să reia plățile lunare. Această hotărâre judecătorească a devenit definitivă.

12. Între anii 2000 și 2002, reclamantul a depus la Judecătoria sectorului Rîșcani, executorul judecătoresc, Ministerul Justiției și Consiliul Superior al Magistraturii alte plângeri cu privire la neexecutarea hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea sa. La 8 mai 2002, Ministerul Justiției a cerut Judecătoriei sectorului Rîșcani să întreprindă toate măsurile necesare, inclusiv sancționarea persoanelor responsabile, în vederea executării hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului și să-l informeze pe acesta despre rezultatul procedurilor de executare. Reclamantul nu a primit niciun răspuns; de asemenea, nu a fost aplicată nicio sancțiune companiei debitoare sau angajaților ei.

13. Hotărârea judecătorească definitivă din 25 aprilie 2000 și hotărârea suplimentară din 24 noiembrie 2000 au fost executate la 5 septembrie 2003.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

14. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții în cauza *Prodan v. Moldova* (nr. 49806/99, § 31, ECHR 2004-III (extracts)).

ÎN DREPT

15. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârilor judecătorești definitive pronunțate în favoarea sa a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil și într-un termen rezonabil, ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

16. El s-a mai plâns de lipsa unui recurs efectiv în ceea ce privește pretențiile sale, contrar articolului 13 al Convenției, care prevede următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

I. OBIECȚIA PRELIMINARĂ A GUVERNULUI

17. În observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, Guvernul a susținut că hotărârile judecătorești definitive pronunțate în favoarea reclamantului au fost executate la 5 septembrie 2003. Prin urmare, reclamantul și-a pierdut „statutul de victimă”.

18. Reclamantul a susținut că hotărârile judecătorești definitive pronunțate în favoarea sa nu au fost executate într-un termen rezonabil, chiar dacă compania debitoare a fost solvabilă. El a pretins că executarea

întârziată a hotărârilor judecătorești a fost rezultatul părtinirii șefului Departamentului de Executare a Deciziilor Judiciare de pe lângă Ministerul Justiției, deoarece acesta a activat anterior în calitate de director al companiei ASITO. Mai mult, Guvernul nu i-a plătit nicio compensație pentru executarea întârziată a hotărârilor judecătorești.

19. Curtea reamintește că o decizie sau o măsură favorabilă reclamantului nu este în principiu suficientă pentru a-l lipsi de statutul său de „victimă”, decât dacă autoritățile naționale au recunoscut violarea, expres sau în substanță, și au oferit o redresare pentru violarea Convenției (a se vedea, *Amuur v. France*, hotărâre din 25 iunie 1996, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-III, p. 846, § 36; *Dalban v. Romania* [GC], nr. 28114/95, § 44, ECHR 1999-VI).

20. În această cauză, Curtea notează că, deși hotărârile judecătorești relevante au fost executate, Guvernul nu a recunoscut încălcarea și nici nu a oferit o redresare adecvată pentru executarea întârziată. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că reclamantul poate să continue să aibă statutul de „victimă” a încălcării drepturilor sale garantate de Convenție ca urmare a neexecutării îndelungate a hotărârilor judecătorești definitive pronunțate în favoarea sa (*Dumbrăveanu v. Moldova*, nr. 20940/03, § 22, 24 mai 2005).

21. Curtea consideră că pretențiile reclamantului ridică chestiuni de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului. Niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

22. Guvernul a susținut că, având în vedere faptul că hotărârile judecătorești au fost executate la 5 septembrie 2003, nu a avut loc nicio violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Potrivit lui, luând în considerație că compania debitoare era o companie privată, statul a luat toate măsurile rezonabile în vederea executării hotărârilor judecătorești într-un termen rezonabil.

23. Principiile generale care se aplică cazurilor de acest gen au fost expuse în hotărârea *Prodan v. Moldova* (citată mai sus §§ 52-53 și 59).

24. În ceea ce privește argumentul Guvernului potrivit căruia debitorul era o companie privată, Curtea reamintește că responsabilitatea statului pentru executarea unei hotărâri judecătorești pronunțată împotriva unei companii private nu se extinde mai departe de implicarea organelor de stat

în procedurile de executare (*Fuklev v. Ukraine*, nr. 71186/01, § 67 și §§ 90-91, 7 iunie 2005).

25. Mai mult, Curtea reamintește în acest context că statul are obligația pozitivă să organizeze un sistem de executare al hotărârilor judecătorești care să fie efectiv atât în drept, cât și în practică și care să asigure executarea acestora fără întârzieri necuvenite. Curtea notează că reclamantul a solicitat Judecătoriei sectorului Rîșcani să expedieze titlul executoriu unui executor judecătoresc în luna mai a anului 2000. Acesta însă a fost expedit executorului judecătoresc abia doi ani mai târziu, la 17 mai 2002 (a se vedea paragraful 10 de mai sus). Guvernul nu a explicat acea întârziere.

De asemenea, trebuie de menționat că, după cererea Ministerului Justiției expediată Judecătoriei sectorului Rîșcani la 8 mai 2002, executorul judecătoresc nu a întreprins nicio măsură efectivă în vederea executării hotărârilor judecătorești.

26. Din acest motiv, hotărârea judecătorească definitivă din 25 aprilie 2000 și hotărârea suplimentară din 24 noiembrie 2000 au rămas neexecutate timp de aproape patruzeci și, respectiv, treizeci și patru de luni. Trebuie de reamintit că Curtea a constatat o violare în cauze în care perioadele de neexecutare erau mult mai scurte decât în această cauză (a se vedea, spre exemplu: *Pasteli and Others v. Moldova*, nr. 9898/02, 9863/02, 6255/02 și 10425/02, § 23, 15 iunie 2004; *Shmalko v. Ukraine*, nr. 60750/00, § 46, 20 iulie 2004). Ea nu poate fi de acord cu Guvernul că acestea au fost executate într-un termen rezonabil.

27. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție (*Immobiliare Saffi v. Italy* [GC], nr. 22774/93, §§ 59 și 74, ECHR 1999-V și *Prodan v. Moldova*, citată mai sus, §§ 56 și 62).

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 13 COMBINAT CU ARTICOLUL 6 § 1 AL CONVENȚIEI

28. Guvernul a susținut că reclamantul dispunea de un recurs efectiv prevăzut de legislația națională pentru a contesta neexecutarea hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea sa. Guvernul s-a mai referit la argumentul său invocat anterior potrivit căruia debitorul era o companie privată.

29. Reclamantul nu a prezentat observații cu privire la admisibilitatea și fondul acestei pretenții.

30. Curtea reiterează că articolul 13 garantează dreptul de a se adresa efectiv autorităților naționale în privința unei pretense încălcări a cerinței impuse de articolul 6 § 1 de a examina cauza într-un termen rezonabil (a se vedea *Kudla v. Poland* [GC], nr. 30210/96, § 156, ECHR 2000-XI). Curtea reamintește că articolul 13 al Convenției cere existența prevederilor în legislația națională care să permită autorităților naționale competente să

examineze fondul pretenției formulate în temeiul Convenției și să ofere redresarea corespunzătoare, chiar dacă Statele Contractante se bucură de o anumită marjă de apreciere cu privire la modul în care se conformează obligațiilor ce rezultă din această prevedere (a se vedea *Chahal v. the United Kingdom*, hotărâre din 15 noiembrie 1996, *Reports* 1996-V, pp. 1869-70, § 145). Recursul cerut de articolul 13 trebuie să fie unul „efectiv” atât în practică, cât și în drept. Totuși, un astfel de recurs este cerut doar pentru pretențiile care pot fi considerate ca fiind „serioase și legitime” conform Convenției (a se vedea *Metropolitan Church of Bessarabia and Others v. Moldova*, nr. 45701/99, § 137, ECHR 2001-XII).

31. Curtea observă că pretențiile reclamantului, potrivit cărora executarea întârziată a hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea sa a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, erau incontestabil serioase și legitime (a se vedea paragraful 27 de mai sus). Din aceste motive, reclamantul avea dreptul la un recurs efectiv în sensul articolului 13 al Convenției. Prin urmare, Curtea va examina dacă un astfel de recurs a fost disponibil reclamantului.

32. Curtea reamintește că hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului au rămas neexecutate timp de aproape patruzeci și, respectiv, treizeci și patru de luni. Deși reclamantul s-a adresat diferitelor autorități de stat, inclusiv instanțelor judecătorești naționale, cu cereri de a asigura executarea, se pare că toate aceste cereri au fost trecute cu vederea (a se vedea paragrafele 10, 12 și 25 de mai sus). În astfel de circumstanțe, Curtea nu poate decât să conchidă că reclamantul nu a avut un recurs intern efectiv, după cum acest lucru este cerut de articolul 13 al Convenției, care să repare prejudiciul cauzat de executarea întârziată.

33. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 13 în ceea ce privește lipsa unui recurs în dreptul intern cu privire la executarea la timp a hotărârilor judecătorești definitive.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

34. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

35. Având în vedere că hotărârile judecătorești definitive pronunțate în favoarea reclamantului au fost executate, reclamantul a pretins EUR 10,000

cu titlu de prejudiciu moral suferit ca rezultat al executării lor întârziate. El a susținut că a suferit umilință, deoarece a fost nevoit să împrumute bani pentru tratamentul medical al soțului său.

36. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamant, susținând că, în lumina jurisprudenței Curții, aceasta este excesivă. El a mai susținut că, în unele cazuri, constatarea unei violări a constituit o satisfacție echitabilă suficientă.

37. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și frustrare ca rezultat al executării întârziate a hotărârilor judecătorești. Ea acordă reclamantului suma totală de EUR 800 cu titlu de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

38. Reclamantul a mai pretins USD 900 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. Reprezentantul său a prezentat o copie a deciziei Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului din Republica Moldova din 30 martie 2004, potrivit căreia onorariul obișnuit de reprezentare era stabilit la echivalentul a USD 900. Reprezentantul a adăugat că suma pretinsă nu reprezenta venitul organizației, ci era menită să acopere parțial costurile acestuia de reprezentare a reclamantului.

39. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă, susținând că reclamantul nu a probat cheltuielile de reprezentare solicitate.

40. În circumstanțele acestei cauze, Curtea acordă reclamantului EUR 600 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate.

C. Dobânda de întârziere

41. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției în ceea ce privește executarea întârziată a hotărârilor judecătorești din 25 aprilie 2000 și 24 noiembrie 2000;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în ceea ce privește aceeași executare întârziată;

4. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției combinat cu articolul 6 § 1 al Convenției;
5. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 800 (opt sute euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 600 (șase sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
6. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 16 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T. L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte